

Posudek oponenta rigorózní práce

Pavel Smrž: „Livonský stát a Moskevská Rus na přelomu 15. a 16. století“, Rigorózní práce, FF UK v Praze, Ústav světových dějin, 2006, 137 stran

Pavel Smrž si za téma své rigorózní práce na Ústavu světových dějin Univerzity Karlovy v Praze zvolil analýzu diplomatických vztahů Livonského státu a Moskevské Rusi na přelomu 15. a 16. století, konkrétně od sedmdesátých let 15. století, kdy Ivan III. připojil k moskevskému státu Novgorod, do roku 1505, kdy zemřel, přičemž se pokusil co možná nejpřesněji analyzovat zásadní změny, k nimž v této době v livonsko-ruských vztazích došlo.

Rigorózní práce je rozdělena do čtyř kapitol. V úvodní kapitole Pavel Smrž stručně nastínil klíčové události v dějinách Livonska, Velikého Novgorodu, Pskova a sjednocujícího se Ruska v letech, jež předcházela jeho vlastnímu bádání. Třebaže má tato kapitola spíše popisný než analytický charakter, její zařazení do práce je zcela na místě, neboť kvalitně uvádí do dané problematiky. Ve druhé kapitole Smrž analyzoval změny, které následovaly po připojení Novgorodu k Moskvě; ve třetí kapitole se věnoval analýze diplomatického dění v relativně klidnějších letech 1481-1493; ve čtvrté kapitole pak analyzoval ruskou politiku v Pobaltí po roce 1493, tj. v době, kdy vyústila do rusko-livonské války.

Magistr Smrž si byl při své práci vědom toho, do jaké míry livonsko-ruské vztahy na sklonku 15. a na počátku 16. století ovlivňovaly četné vnitropolitické i zahraničně politické faktory. Z tohoto důvodu se nezaměřil pouze na „diplomatickou rovinu“ livonsko-ruských vztahů, ale pokusil se analyzovat též vnitropolitický vývoj v Livonsku i některé další, zdánlivě vedlejší okolnosti, kupříkladu vztah Livonska a Moskvy k Dánsku, Polsku či Švédsku a podobně, což shledávám více než na místě. V této souvislosti musím pochválit též Smržovu výtečnou orientaci ve složitých ruských, livonských a dalších reáliích, dále skutečnost, že alespoň ve stručnosti (a tedy s nevyhnutelným zjednodušením) načrtl i hospodářskou a náboženskou stránku jejich vztahů.

Za ocenění hodnou pokládám skutečnost, že magistr Smrž ve své rigorózní práci využil nejen pramenů a odborné literatury, dostupných v České republice, ale zejména dlouhodobého studijního pobytu na univerzitě v ruském Petrohradu. Po formální stránce k práci nelze mít prakticky žádných připomínek, magistr Smrž píše velmi kultivovaně. Rozsáhlý poznámkový aparát je zcela v pořádku, též bez připomínek.

Ze v šech výše uvedených důvodů je zřejmé, že rigorózní práci magistra Pavla Smrže považuji za velmi kvalitní a rád ji doporučuji k, jak doufám, úspěšné obhajobě.

V Liberci, 5. února 2007

PhDr. Miloš Prokop